

הצגות

דמויות וימי עיון

הראות

מקדשון: מעבירין על טהרת העזרה

מקדשון מספר 29

חשבתם על זה פעם?!

אדם מישראל הולך כל הדרך אל המקדש, וכאשר הוא מגיע סוף סוף אל המקדש... הוא לא יכול לראות את הכלים, כיוון שאסור לו להיכנס אל הקודש... איזו אכזבה! ... לא בדיוק!

א. קישוטי המקדש במעלה הר הבית:

תנו רבנן, בראשונה היו מניחין עורות קדשים בלשכת בית הפרנה, ולערב היו מחלקין אותן לאנשי בית אב, והיו בעלי זרועות נוטלין אותן בזרוע. התקינו, שיהיו מחלקין אותן מערב שבת לערב שבת, דאתין כולהו משמרות ושלקן בהדי, ועדין היו גדולי כהנה נוטלין אותן בזרוע. עמדו בעלים והקדישום לשמים, אמרו, לא היו ימים מעטים עד שחפו את ההיכל פלו בטבלאות של זהב, שהן אמה על אמה פלבי דינר זהב, ולרגל היו מקפלין אותן ומניחין אותן על גב מעלה בהר הבית, כדי שיהיו עולי רגלים רואין שמלאכתם נאה, ואין בה דלם. (פסחים נז.)

תוספת ביאור: עורות קרבנות 'קדשי קדשים' ניתנים לכוהנים. אמנם המשנה במסכת זבחים מחדשת שניתן להקדיש את העורות לבדק הבית, במקום לתת אותם לכוהנים. כאשר ראו עם ישראל את מעשי השחיתות שנועשו בעורות הקדשים הם העדיפו להקדישם לטובת קישוט המקדש. את העורות מכרו ובכסף רכשו זהב (לקישוט המקדש). ואכן תוך זמן קצר צופה כל ההיכל ב'טבלאות של זהב'. כדי שעם ישראל יוכל ליהנות ממה שתרם, היו מסירים את לוחות הזהב מן ההיכל לקראת החגים ומניחים אותם במעלה הר הבית. כך העם גם נהנה וגם התעורר בעליה הקשה בדרך למקדש.

ב. ברגלים מראים את הכלים לפני עולי הרגל:

"כיצד מעבירים על טהרת עזרה? מטבילין את הכלים שהיו במקדש, ואומרין להם: "הזהרו שלא תגעו בשלחן (ובמנוחה) ותטמאוהו". כל הכלים שהיו במקדש, יש להם שניים ושלישים, שאם נטמאו הראשונים, יביאו שניים תחתיהן. כל הכלים שהיו במקדש, טעונין טבילה, חוץ ממזבח הזהב ומזבח הנחשת." (משנה אחרונה במסכת חגיגה)

תוספת ביאור: לאחר הרגלים היו מטהרים את כלי המקדש, שמא נגע בהם אדם טמא. בתקופת המהרה היו משתמשים בכלים נוספים, רזבה ("שניים ושלישיים") שהיו במקדש. כיצד נטמאו הכלים? את הכלים היו מוציאים מן ההיכל (!) ומראים אותם לעולי הרגל.

והרי כיצד יתכן שנוכסו טמאים למקדש? הרי יתכן שנטמאו בחג עצמו? אלא שבמהלך החג, "כל ישראל חברים", גם עמי הארץ במדרגת 'חברים', וקדושת החג והאיחוד של כלל ישראל "מכפרים" על חשש הטומאה, למרות שיתכן ש'עמי הארץ' לא נטהרו כמו שצריך. לכן לאחר החג חייבים לטהרם.

ג. עם ישראל ראה את הכרובים!

"אמר רב קטינא, בשעה שהיו ישראל עולין לרגל - מגללין להם את הפרוכת, ומראין להם את הכרובים שהיו מעורין זה בזה, והיו אומרים להם: "ראו חייבתכם לפני המקום, כחיבת זכר עם נקבה". מתיב רב חסדא, "אל תכרית את בני קהת, ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו" אמר רב נחמן, משל לכלה - כל זמן שהיא בבית אביה - צנועה מבעלה. כיון שבאתה לבית חמיה - אינה צנועה מבעלה. במאי עסקינן? אי נימא במקדש ראשון, מי הואי פרכת? אלא במקדש שני, מי הוו כרובים? לעולם במקדש ראשון, ומאי פרכת? פרכת דבבי (=הפרוכת בשערי קודש הקדשים). רב אחא בר יעקב אמר, לעולם במקדש שני, וכרובים דצורתא הוו קיימי" (יומא נז.)

תוספת ביאור: בזמן הרגל היו פותחים את הפרוכת ומראים לעם ישראל את הכרובים שמחובקים אחד בשני. כך ידע עם ישראל שהקב"ה אוהבו.

אך נשאלת השאלה: אם מדובר בבית ראשון, הרי היה קיר (אמה טרקסין) ולא פרוכת? תשובה - בכ"ז היתה פרוכת במקום הכניסה בקיר, וכך יכלו לראות את הכרובים עצמם, מבעד לפרוכת. ואם מדובר בבית שני, הרי לא היה ארון וממילא גם לא כרובים?

תשובה - מדובר על ציור של הכרובים שהיו מצוירים בפתח קודש הקדשים.

ובכ"ז שואלת הגמרא: הרי רבים מבני קהת מתו במדבר, כיוון שראו את הארון ללא צורך, ועתה כל העם רואה?

תירוק - הקשר בין עם ישראל והקב"ה במדבר היה ברמה של "כלה בבית אביה", שעדיין צנועה ובושה מבעלה. אך במקדש, כקשר של "כלה בבית בעלה" שכבר קרובה מאוד לבעלה וכבר פחות צנועה ובושה מפניו.

ובכל זאת נשאל: כיצד יכלו העם לראות אל תוך קודש הקדשים?

נחרץ - יתכן שהיו זוויות מסוימות שניתן היה להסתכל פניהם (לדוגמא, אדם שעמד מעל שער ניקנור). או שנחדש שמכאן ראייה, שגם לאדם מישראל מותר להיכנס, לא רק אל איזור "בין האולם למזבח", אלא גם בתוך האולם! שאלה...